

esperantoUSA

1993(2)

The ELNA Newsletter: News of the Language Problem and Esperanto as the solution

Making News This Issue

The Affix Is In

It is not always clear which affix you should use—or not use—under any given circumstance. In answer to a comment from Thomas Goldman, the editor presents his thoughts on the subject. Be warned!

See Page 2

Vietnam Revisited

We reprint part of an article by UEA Board Member So Gilsu on the situation of the Esperanto movement in Southeast Asia, with comments on how you can help.

See Page 7

Roan Orloff Stone

The Esperanto movement recently suffered a grave and irreplaceable loss with the death of ELNA Honorary Member Roan Stone. Two friends and colleagues of Roan's remember her in this article.

See Page 8

In This Issue:

Your Account at ELNA 5

Modern Communications 11

USEJ News 13

And Much, Much More to Delight and Inform You!

Teaching Esperanto

Esperanto for Elementary Schools

It is wise and prudent for an elementary school to teach Esperanto. Children really CAN gain usable proficiency in Esperanto, whereas most foreign language programs are failures. Here's how to help your school introduce Esperanto:

A. Your School Board

Gain familiarity by attending a meeting or two. Then go to speak in favor of Esperanto. Include these points:

1. Esperanto is a useful skill (penpals, books, travel).
2. It also aids English, foreign languages, geography, etc.
3. The existing elementary teachers can learn, then teach Esperanto.
4. Esperanto is recommended by:
  - a. UNESCO
  - b. Article in *Understanding Our Gifted*, Dec. 1992
  - c. Linguist Howard Aronson
  - d. Foreign language teacher Ron Suits
5. Esperanto is taught in Chicago schools and elsewhere.

These new ideas will probably startle the school board, so don't press them for an immediate decision. Simply close by saying that you'll give more details to the principal.

B. Your Principal

A week or so later make an appoint-

ment to speak with the principal. At that conference review your presentation to the school board. Answer any questions the principal may have. Then ask to speak to the teachers at one of their weekly meetings.

C. Your Teachers

At their meeting review your presentation and answer questions. Then offer the free 10-lesson postal course as an easy way to start learning Esperanto. Send the names and addresses of those who want it to ELNA, and they will soon have Lesson 1.

D. Follow Up

Stay in contact with those teachers. Help them over any rough spots. Get the school to supply them with dictionaries and textbooks. As they learn their interest will grow. Show them your Esperanto books and magazines. Urge them to attend San Francisco State University courses, as well as the congresses of ELNA and the UEA. Teaching children can begin whenever they feel comfortable with their ability.

Contact me if you need a copy of any document mentioned.

Kent Jones, Commissioner for Education, 5048 N. Marine Drive, D6, Chicago IL 60640, tel. (312) 751-3259 (office), (312) 271-8673 (home).

See the follow-up article, "Tips for New Teachers of Esperanto," on page 10

E D I T O R I A L

NECESSITY ... AND SUFFICIENCY

David Wolff, pointing out that my editorials could be considered a form of campaigning, asked me not to write an editorial while voting was going on. He's right, of course, but as usual I can't resist. Fortunately, a letter from Tom Goldman (see the letters page) has given me a linguistic, and therefore presumably non-partisan, topic to discuss—namely, what has happened to our affixes.

David Jordan, in *Being Colloquial in Esperanto*, points out that users of Esperanto, faced with the quandary of turning an adjective-type root into a noun, usually don't distinguish between the form ending in a simple -O and that ending in -ECO. This was not always the case. William Auld, discussing prose translations into Esperanto during the "Slavic" period of the language, writes: "Notice how Zamenhof, Kabe and Lidia had faith in and profited from the semantics of the affixes, e.g. -ad, -ec and ek-, thus adding subtlety and elegance to their style." (Auld, William: "Prozaj tradukoj en Esperanto", *Fonto*, Jan. 1990, p.10). But today, for reasons I shall mention in a moment, such affixes—EC- is perhaps the best example—tend to be dropped in favor of simple root + ending.

Is there, in fact, a genuine distinction between, for instance, *vero* and *vereco*? I think so. *Vero* refers to a universal quality, the quality defined by the adjective *vera*. *Vereco*, on the other hand, refers to a characteristic, an instantiation, so to speak, of that quality, usually (though not always explicitly) associated with something. For instance: "*La vero estas duklinga glavo*" (Truth is a two-edged sword) vs. "*Mi ne disputas la verecon de lia deklaro*" (I don't argue the truth of his statement). You can, I am sure, see the difference in the English as well as the Esperanto here: on the one hand, the somewhat diffuse quality, on the other, the more concrete (though not in the sense of -Aĵ) characteristic.

If this distinction can be made, why ignore it? There are, I think, two reasons. The first and foremost is René de Saussure's "Principle of Necessity and

Sufficiency."

De Saussure, brother of the famous linguist Ferdinand de Saussure, was perhaps the foremost Esperantist theoretician during the period between the beginning of the Ido crisis and the middle of the 1920's, when the mantle passed to Kálmán Kalocsay. As a response to criticisms by the Idists—who boasted a "logical" system of word derivation (it had, after all, been invented by a mathematical logician)—de Saussure devised the first theoretical explanation of Esperanto's word-formation (*not* derivation) system. It was de Saussure's system that was adopted and expanded upon by Kalocsay, and later recognized by the Akademio de Esperanto as the correct explanation of how Esperanto word-formation works.

The centerpiece of De Saussure's system is the so-called "Principle of Necessity and Sufficiency." Put in simple terms, it would read something as follows: "Use a sufficient number of affixes to give the meaning you want, and no fewer; use as many affixes as necessary, and no more." In other words, if you can give the meaning you want without -EC, drop it.

The problem with this Principle is that no additional criteria are given to help determine just when you can stop adding affixes and still get across the meaning you want. Presumably, this would be apparent from the semantics of the roots and affixes themselves. Unfortunately, most of us speak Esperanto as a second language, and so are less well-acquainted with those semantics than we should be—how many times I have winced to hear some competent long-time Esperanto use *oferti* for "to offer" when *proponi* is the right word, or replace *prezenti* ("to introduce") with *enkonduki*, or confuse *ĝusta* ("correct") with *korekta*. What this means, then, is that we will usually turn to our innate "linguistic sense" to determine what is right and what is wrong. And that innate "linguistic sense" has been conditioned not by Esperanto but by our own native languages.

Take the following three word groups, consisting of an adjective, a directly-derived noun, and an -EC noun. Parentheses mean the word is rarely, or never, used.

vera—*vero*—(*vereco*)
ruĝa—*ruĝo*—*ruĝeco*
muta—(*muto*)—*muteco*

Obviously, the tendency to drop -EC is inconsistent. With *vera* it is not considered necessary to create the noun, but with *muta* it is; and most of us do feel a need to distinguish between the color red and the red(ness) of something. Why this inconsistency? Perhaps a look at a similar table for English will give us a hint of the reason. An ellipsis (...) means that the word simply doesn't exist in English.

true—truth—(...)
red—red—red(ness)
mute—(...)—muteness

This parallelism is even more pronounced if we consider the statistics of occurrence of the two lacking Esperanto words, *vereco* and *muto*. *Vereco* is rarely used anymore, but it does pop up from time to time; and, equivalently, the speaker of English would not feel that "truthness" was totally alien. But there is absolutely no way of creating a directly-derived noun equivalent of "mute," and I have never heard an English-speaking Esperantist use *muto*.

So what I am saying is that the decision as to whether or not to retain or drop the -EC ending—its necessity, in other words—seems to be determined not by factors internal to Esperanto but to external factors, i.e. whether the equivalent form exists and is used in some other language.

I think that this is the wrong way to go about things, but obviously every individual is going to have to make up her/his own mind in any given situation. We do, after all, get along without the distinction in English (although we also make it for color words). But if you personally want to be specific, then remember the rule: adj + -O is a general quality, adj + -ECO is a specific characteristic.

Don Harlow

NEWSBRIEFS

Esperanto in the Media

An article in *The Japan Times* (February 4, 1990) by Jean Pearce discussing the problem of transliterating names into and out of Japanese is titled "Esperanto, anyone?" though the language is not mentioned elsewhere in the article. (sent by Joel Brozovsky)

According to an article in *The Japan Times* (July 28, 1991), a citizens' group in Tokyo hopes to publish a book on the history of nuclear hazards in eight languages, one of which is Esperanto. (sent by Joel Brozovsky)

A letter by Ewan D. Boyd of Vancouver, Canada, in the Tokyo *Mainichi Daily News* (October 11, 1992) mentions Esperanto as the best known example of a global second language. (sent by Joel Brozovsky)

John F. Bukacek, a Japanese-English Technical Translator who is less than enthused about the possibilities of machine translation (and potential future technological unemployment) in an article "Machine Translation: Boon or Boondoggle?" in *Translational* (November, 1992), adds to a general condemnation of computer translation the following especially mordant passage: "Some systems even defy good sense by using an artificially constructed 'intermediate' or 'universal' language such as Esperanto or Interlingua." (provided by Ionel Onet)

The educational magazine *Understanding Our Gifted* (November-December 1992) contains a one-page article by Karen C. Nelson, coordinator of the graduate program in gifted education at Emporia State University, KS, on "The Whys and Hows of Teaching Esperanto to Gifted Students." The article explains how and why to teach Esperanto to gifted students, and gives the addresses of ELNA and Children Around the World. (sent by Ron Glossop)

Will Esperanto "build bridges to world peace"? Scott Hauser of the Iowa City, IA, *Press-Citizen* (January 19, 1993) attributes this idea to Esperantist Darlene Evenas in an article on p. 1 of the "People" section of the newspaper about the foundation of an Esperanto organization in Iowa City. The three-column article, which tells about Evans and about Esperanto's history, goals, and cur-

rent status, is accompanied by two small sidebars ("Polish physician created 'common language'" and "The language") and a large color photo of Evans. (sent by Darlene Evans)

"Playmate Pia Reyes has done guest spots on *Miami Vice* and *Moonlighting*. She can converse in three different languages, but we think her comeliness is an Esperanto of sorts: truly a universal tongue." So reports the Second Annual Issue of *Playboy's Nudes* (Playboy Press, Dec. 1991) Regrettably, lack of space prevents us from printing the accompanying photograph. I. Onet points out that "Pia" is an Esperanto word, but under the circumstances this may just be coincidence. Suggestions to change the name of this column to "Nudesbriefs" will not be seriously considered. (material provided by an "anonymous reader in a name-withheld location")

Seems that Esperanto is not the only constructed language in the news these days. Jeremy Cowan of Chicago, IL, in a letter to *TV Guide* (January 23-29, 1993) titled "tthingan jatlij yichop," scolds an earlier writer for not realizing that "Klingon [a language spoken by an alien race in the Star Trek universe] is an invented language, like Esperanto, and invented languages are considered very real."

The *World Press Review* (January 1993), in an article taken from Paris's *Le Monde*, quotes Italian semiotician and author Umberto Eco: "It may be useful to decide which lingua franca Europe should use, whether it should be English, Spanish, or Esperanto. But even if it is decided that Esperanto shall be spoken in the European parliament or the airports..." (sent by Ron Hinkley)

On the same page of *World Press Review* (January, 1993), we can find a slightly different implied view of Esperanto. Pierre Mertens of Belgium, 1988 winner of France's Prix Médicis, in discussing the potential deterioration of minority cultures in the new Europe, soothes the readers: "Prophecies of doom, however, should be avoided. We are not moving toward an Esperanto of culture." (sent by Ron Hinkley)

Television continues to take note of Espe-

ranto (do we need it?). On *Saturday Night Live* (February 6, 1993) Mick Jagger and Keith Richards were having a debate about the censorship of music. Richards, ostensibly on drugs, said something completely incomprehensible, to which Jagger replied: "That's not English! That's Esperanto or something!" (reported by Robin Henderson, J. Theodore Schuerzinger and Miko Sloper)

On the other hand, *Jeopardy's* Alex Trebeck gave the viewers yet another taste of real Esperanto (February 16, 1993) with the "question" "The Esperanto word for this relative is *kuzo*" in the category "Foreign Words and Phrases." (The respondent answered correctly.)

An article by Ivan Lemus in the *Multicultural Review* (February 23, 1993) presents Esperanto in a relatively favorable light, quoting from New York Esperantist Lydia Tabor and presenting an excerpt from the Esperanto translation of the *Universal Declaration of Human Rights*. ELNA's address and toll-free number are given. (handed to the editor by the Central Office)

The Chicago, IL, *Tribune* (Mar. 7, 1993) continues its Esperanto-ward swing with a long article by Jeffrey Steele that concentrates on the advantages of teaching Esperanto in Chicago's schools. Individuals quoted include R. Kent Jones and Tony Gravagno of the Esperanto Society of Chicago and Mike Donohoo of the ELNA Central Office as well as educators and teachers Seymour Rabens, Ruby Bowen, Adrienne LeDree, and Donna Dietsch, who teaches Esperanto at MacArthur Elementary School, Ft. Leavenworth, KS. (sent by Fr. Mubarak Anwar Amar)

On the Arts and Entertainment Channel's *Pole to Pole*, Michael Palin visited a South African mine where miners are given lessons in a jargon of various tribal languages that Palin referred to as "the Esperanto of the mines." (reported by Robin Henderson)

A recent episode of the Stephen Spielberg cartoon series *Tiny Toons*, "How I Spent My Summer Vacation," featured a scene in which Buster Bunny, upon discovering the beneficial effect of music in pacifying the enemy Weasels, said, "I told you music was the international language," whereupon Babs Bunny (no relation) replied, "Oh, really? I thought it was Esperanto!" (reported by Jerry and Joey Veit and Esther Harlow; the latter reports that this particular episode is commercially available on videotape)

REGIONAJ KAJ FAKAJ RAPORTOJ

Esperanto-Agado en Usono

CALIFORNIA

La 17an de januaro okazigis ĉe Spenger's Fish Grotto en Berklio ege sukcesan Zamenhofan bankedon la San Franciska Esperanto Regiona Organizo (SFERO). Pli ol 40 membroj kaj gastoj partoprenis. Ĉefdelegito de Usono al UEA, WILLIAM HARMON, prelegis pri doktoro Zamenhof kaj la unuaj jaroj de la movado. SFERO-prezidanto CHARLES GALVIN preparolis kaj prezentis muzikon Esperantan surbendan. Tiel viglita per la muziko li estis, ke poste li gvidis aŭkcion de pli malpli indaj aĵoj kiu gajnis por la stipendio-fonduso por la ĉi-someraj klasoj ĉe San Franciska Ŝtata Universitato pli ol \$300 dolarojn. San Franciska Esperanto Regiona Organizo, 410 Darrell Road, Hillsborough, CA 94010, (1-415-342-1796).

Membroj de la Ligo de Orient-Golfaj Esperantistoj okazigis malferman domon en urbo Milpitas (sudorienta limo de la golfo) sabaton, la 23an de januaro. Aranĝis la aferon ĉe la Milpitas Komunuma Biblioteko ART CARLSON kaj DONALD COLEMAN. Preparolis siajn Esperantajn spertojn DONALD HARLOW kaj ED WILLIGER. Ankaŭ helpis BECKY kaj DAVID HARRIS, kaj THOM WILKERSON. De la proksimume 20 gastoj, kvin decidis aliĝi al LOGE. Ligo de Orient-Golfaj Esperantistoj, P.O. Box 324, Berklio, CA 94701, (1-510-770-1452).

CONNECTICUT

Dum Zamenhofa festo la 13an de decembro, membroj de la Southern New England Esperanto Society (SNEES) preparis 75 leterojn kaj informmaterialojn por enpoŝtigo al personoj loĝantaj en Connecticut kaj okcidenta Massachusetts, kies nomojn ili ricevis de ELNA. Tiamaniere ili esperas pligrandigi la membraron. SNEES ankaŭ kolektas legindaĵojn Esperantajn, por ke membroj povu pruntepreni ilin; la plejmulto de tiuj libroj estis donacoj de ĝemel-klubo en Brno, Ĉeĥoslovakio (ĉu nun en la Ĉeĥa Respubliko, aŭ en Slovakio?). Southern New England Esperanto Society, 446 South Quaker Lane, West Hartford, CT 06110, (1-203-231-1944).

INDIANO

Estas raportite en *Semanto* ke nun estas nova Esperanto-grupo en Indiano. Ĝi kutime

kunvenas ĉe la Monro-a Publika Biblioteko tre proksime al Indiana Universitato. Por havi plej freŝan informon pri venontaj kunvenoj kontaktu la aranĝistojn, GEORGO kaj MARIA NUMAN ĉe 1-812-333-6189. Ankaŭ eblas, ke vi kontaktu al VILĈJO RISKI telefone ĉe 1-317-462-1504, aŭ Interneto ĉe 74130.404@compuserve.com.

MASSACHUSETTS

Je la januara kunveno de ESNE (Esperanto Society of New England), DAVID WOLFF, estrarano de ELNA, prelegis "Kiel Maldeci Esperante". La prelego pritraktis gravajn punktojn de Esperanto tute ignoritajn de ĉies instruistoj: tabuvortoj kaj sakroj, korpoptoj kaj korpoprojektoj, insultoj kaj subsugestoj. Oni aŭdis, ke la ĉeestantaro estis eĉ pli granda ol kutime. Esperanto Society of New England, P.O. Box 655, Concord, MA 01742, (1-508-264-4349).

En januaro instruis dusemajnan, baznivelan Esperanto-kurson ĉe MIT (La Masaĉuseta Instituto de Teknologio) la tiea studenta Societo por Esperanto. Tiu kurso allogis dek tri partoprenantojn, el kiuj restis ok ĝis la kursofino. La instruanto, JENS KARLSSON, kaj la verkinto de la kurslibro, DANIEL ALBRO, estas ambaŭ aktivuloj en la MIT-a Societo por Esperanto. La kurslibro, *An Elementary Esperanto Primer*, verkiĝis lastjare, okaze de simila kurso, kaj estis senkoste havebla por la studentoj. MIT Societo por Esperanto, MIT W20-401, Cambridge, MA 02139 (Komputilreta adreso: speak@athena.mit.edu).

MICHIGAN

JOHN WESLEY STARLING, en *Semanto*, raportas ke astronomoj starigis projekton por nomi ĉiun lokon sur la planedo Venuso. Ili decidis nomi la lokojn honore je inoj, kaj mitaj kaj historiaj. La celo estas doni aparte klarajn nomojn por faciligi la diskutadon de Venusaj lokoj. S-ro Starling opinias, ke tio signifas, ke Lidia Zamenhof havas eksterordinare bonan ŝancon. Li sugestas ke vi skribu leteron al: Dr. Joel Russell, U.S. Geological Survey, Branch of Astrogeology, 2255 N. Gemini Dr., Flagstaff, AZ 86001. Esperanto Society of Michigan, P.O. Box 3011, Southfield, MI 49053-3011, (1-616-349-1327).

Aperigas novan informilon *La Rikoltanto* la Cerealurbaj Esperantaj Amikoj, kies oktobran numeron (vol. 1, n-ro 2) ni ricevis.

Laŭ la subtitolo, la revuo "celas disvastigi la opiniojn de ĉiuj seriozuloj kaj reaperigi gravajn artikolojn, sciigojn, k.t.p. Oni aparte volas aperigi informojn pri movadoj kaj esperantologiaj aferoj." Cerealurbaj Esperantaj Amikoj, 3904 Beadle Lake Drive, Battle Creek, MI 49017-8214.

NEW YORK

Komence de decembro en la novjorka teatro "La Mama" okazis tri provludoj de dramo pri Vasilij Jeruŝenko, blinda Esperanta kaj japana poeto kaj mondvojaĝanto. La dramon, bazitan sur verkoj de la poeto kaj la libroj pri li, scenigis Yara Arts Group. Tiu grupo estas internacia teatro kies membroj parolas kvar lingvojn: la anglan, la Esperantan, la ukrainan, kaj la japanan. La spektaklon ĉeestis la aktivuloj de la novjorka Esperanto-klubo.

La 30-an de decembro okazis Esperanto-sesio ĉe la jarkunveno de La Modern Language Association ĉe Hotelo Sheraton New York. ROCHELLE GROSSMAN aranĝis la sesion laŭ peto de DOROTHY HOLLAND-KAUPP, redaktoro de la *Bulteno* de la Amerika Asocio de Instruistoj de Esperanto. Prelegis JULIUS BALBIN, WILLIAM F. ORR, kaj PROF. RONALD J. GLOSSOP. Entute 16 anoj de la novjorka klubo ĉeestis. Esperanto-Societo de Novjorko, c/o UEA, 777 UN Plaza, New York, NY 10017, (1-212-687-7041).

WASHINGTON, D.C. —MARYLAND—VIRGINIA

Lastan aŭguston la Esperanto-Societo de Vaŝingtono ĝuis tre agrablajn samtempajn vizitojn de ORLANDO RAOLA GONZALEZ (el Kubo) kaj FRANKLIN MONTENEGRO (el Peru, Baltimoro, kaj nun Tenesio) kun lia familio. Orlando prezentis tre interesan prelegon pri sia laboro prizorgante la Esperantajn sendojn de la kuba ŝtata radio. La gefiloj de Franklin, Inti kaj Maywa, deklamis Esperantajn poemojn kaj drametojn. Esperanto-Societo de Vaŝingtono, 5840 Cameron Run Terrace, #714, Alexandria, VA 22303, (1-703-960-3303).

En januaro kunvenis la Esperanto-Klubo de Baltimoro ĉe nova restoracio en antaŭurbo Catonsville. Ne haveblas informo ĉu tiu loko estos kutime la kunvenloko. Esperanto-Klubo de Baltimoro, Tomaso Goodman, (1-410-965-2169 aŭ 1-410-358-2817).

LA CENTRA OFICEJO

Pri Viaj Financoj ĉe la Centra Oficejo

De tempo al tempo en la Centran Oficejon (C.O.) de ELNA alvenas leteroj, per kiuj la sendinto mendas de ELNA varojn aŭ servojn indikate sian pretecon pagi la menditaĵojn post ilia ricevo. Malfeliĉe (por tiuj mendintoj), laŭ la reguloj de la C.O. tiaj mendoj ne estas plenumblaj. La sola escepto estas kaze ke en la konto de la mendinto estas sufiĉe da mono por kovri la tutan koston de la mendo. Alifoje, oni simple telefonas al la C.O. kun peto sendi tion kaj tion pagotan post la ricevo. Ankaŭ tiajn mendojn ni devas rifuzi, ĉar ĉiu mendo devas esti *akompanata de plena pago*.

Estas malagrabla por la deĵorantoj en la C.O. klarigi al novalveninto en nian movadon, ke nur plene pagitaj mendoj plenumblas. Sed eĉ pli malagrabla estas klarigi la samon al jam ne plu freŝaj esperantistoj, kiuj dum jar(dek)oj uzas la servojn de ELNA. La reguloj estas la samaj por ĉiuj, kaj ĉiuj devas obei ilin. Mi eĉ kuraĝas aserti, ke la estraranoj kaj aktivuloj de ELNA devas esti ekzemploj ankaŭ ĉi-direkte.

Alifoje, pro kresko de prezoj, malĝusta kalkulado de la mendinto aŭ simple pro nesendo de sufiĉe sumo, la fakturo ne estas pagita entute. La ŝuldata sumo estas pagenda tuj.

Malfeliĉe, ELNA ne estas tia firmao, kiu kapablas akcepti ŝuldojn dum monatoj kaj monatoj (aŭ eĉ jaroj, kelkfoje). Nia buĝeto ne estas tiom granda kaj—tre grave—ni ne povas kontentige funkcii, nek plibonigi niajn servojn, se la mono al ni ŝuldata ne estas en nia konto. ELNA estas senprofitcela organizo, kiu celas plenumi certajn servojn. Ĝi ricevas nenian financan helpon el ekster la movado, kaj sekve funkcias nur baze de tio, kion ĝi gajnas. Se oni aĉetas varon aŭ servon kaj ne pagas por ĝi ELNA ne nur ne gajnas sed eĉ malgajnas. Ni ne estas karitata organizo, kaj sekve ni ne povas oferti senpagajn varojn aŭ servojn.

Kelkaj el niaj problemoj naksiĝas el la

fakto ke plejparto de niaj varoj venas el trans la oceanoj. Iliaj kostoj varias, unue pro la vario en la vendoprezoj de la eldonintoj, sed ankaŭ pro la ŝanĝiĝoj en la kurzo. La fina efekto estas ŝanĝoj en la vendoprezoj ĉe ELNA. Por eviti (malplaĉajn) surprizojn ambaŭflanke, nepre uzu nur la plej freŝan katalogon de ELNA aŭ ties ĝisdatigon. Nia katalogo aperas komence de ĉiu jaro kaj ĝia ĝisdatigo dum la somero. De tempo al tempo mencioj pri novaj varoj haveblaj ĉe ELNA aperas en niaj periodaĵoj, *esperanto usakaj ELNA Update*. Setamen vi ne certas pri la havebleco de certa varo aŭ servo ĉe ELNA, ne hezitu kontakti la C.O.n, de kie vi ricevos akuratajn informojn. Pro diversaj kialoj, neklarigeblaj en kelkaj linioj, ELNA ne povas oferti ĉiujn eldonaĵojn haveblajn en Esperantio. Simpla mencio pri ili en iu aŭ alia periodaĵo ne signifas ke ELNA ja ofertas tiujn eldonaĵojn. Por eviti malplaĉajn surprizojn, informiĝu antaŭ ol mendi ilin. Eĉ se ili estas haveblaj, simpla mend-letero ne sufiĉas, se ĝin ne akompanas kompleta pago, aŭ se en onia konto ne estas sufiĉe da mono.

Ekzistas kelkaj eblecoj por certigi ke mendo estos (tute) plenumita:

—antaŭinformiĝi pri la havebleco de la mondotaĵoj kaj ties prezoj,

—sendi ĉekon sen sumo indikita sur ĝi (eventuale indikante nur superan limon),

—deponi de tempo al tempo monon en onia konto ĉe ELNA, kiu restas onia, kaj kiun oni rajtas uzi kiam ajn, laŭ sia plaĉo kaj niaj haveblaĵoj,

—por ĉiu mendo sendi iom pli ol la kalkulita sumo. La ekstra sumo—se ia—restos en onia konto kaj je onia dispono.

Se pro iu kialo aŭ alia, oni deziras rehavigi sian monon, tio eblas simple sendante petleteron. Kompreneble, ne temas pri mono pagita por servoj, por kiuj ni jam plupagis, ekz. por abonoj aŭ transpagoj al aliaj E-organizo. Post tiaj pagoj, la mono estas rehabebla, se vere,

rekte de la pagito.

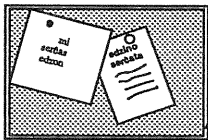
Ni zorgas plibonigi kaj diversigi niajn servojn kaj tio eblas. Tamen, via kunlaboro estas necesa. Ne hezitu kontakti la C.O.n por proponoj, kritikoj, plendoj. Ankaŭ, neniam provu informiĝi pri viaj mendoj ĉe estraranoj aŭ aliaj personoj. Ili ne povos respondi viajn demandojn pro manko de informoj kaj la C.O. ne povas doni informojn pri alies mendoj al nekconcernatoj, kiuj cetere ne malofte kontaktas la C.O.n pri aferoj, kiuj ne koncernas ilin kaj sen povi provizi necesajn informojn. Plie, se vi ne certas pri la farto de via konto ĉe ELNA, ne hezitu peti konteltiron. Via ja povas havi surprizojn, sed ne nepre malbonajn.

—Ionel Onet
Centra Oficejo

La Internacia Scienca
Asocio Esperantista nun
havas peranton en
Usono por sia faka revuo
SCIENCA REVUO, kiu
aperas kvar fojojn en la
jaro. Por aboni la revuon,
sendu \$20 al la jena
adreso:

Barry R. FRIEDMAN
SMU Dept of Chemistry
Dallas TX 75275

ANONCOJ

[La rubriko *Anoncoj* enhavas diversajn reklametojn, petojn, ktp., kiuj estas diskonigindaj sed ne povas trovi lokon en alia rubriko. Nek ELNA nek la redaktoro povas promesi aŭ prirespondeci definitivan plenumon de io ajn promesita en anonco.]

Pro pasintjaraj sukcesoj, la Kultura Esperanto-Centro de Montpellier organizos dum la venonta somero du internaciajn semajnojn kiuj okazos: (1) de la 4a ĝis la 11a de septembro 1993 ĉe mediteranea marbordo, en havenurbo Sète, 30 km okcidente de Montpellier, en bela parko apud la maro; (2) de la 2a ĝis la 28a de aŭgusto 1993 en Alpoj, 1100 m super la marnivelo, en vilaĝeto Habères-Poche, meze de kamparoj kaj arbaroj, 25 km sude de Thonon. Ni proponas al vi lerni aŭ perfektigi vian scipovon pri Esperanto. Por informoj: **Centre Culturel Esperanto de Montpellier 5, Rue du Docteur Roux, 34000 MONTPELLIER, Francio, tel. (33 67) 54 15 43.**

Post bonega reeĥo pri la Antaŭkongreso '92 la ĉeforganizantoj invitas vin denove al Ĉefio por 8-tagaj restadoj: **Printempo '93 (28a de majo ĝis 4a de junio) kaj Aŭtuno '93 (5a de septembro ĝis 12a de septembro).** Ambaŭkaze 4-5 tagoj en Prago. La reston printempe en Karlovy Vary (Karlsbad), aŭtune en folkloro Moravio. La prezo: po 795 germanaj markoj inkluzivas 7 tranoktojn kun duonpensio en kvalitaj ☆☆☆-hoteloj, rondvojaĝojn kaj bustransportojn, enirpagojn, amuzvesperojn k.a. Krommendebaj programeroj. Rabatoj jam ekde 3-membra aliĝoj. Grupoj akcepteblaj post interkonsento ankaŭ en aliaj datoj. Ĉiujn informojn petu ĉe: **Vladimír kaj Pavla DVORÁK, Ostravská 637, 199 00 PRAHA 9, Ĉefio, tel./fakso (44 2) 899 602.**

Inter la 19a kaj la 23a de julio 1993 okazos en la Kultura Centro Esperantista (La Chaux-de-Fonds, Svislando) seminario de la Internacia Komitato por Etnaj Liberecoj: "Etnismo: Fundamentoj, Problemoj kaj Perspektivoj". Kotizo, kovranta tranoktadon, manĝaĵojn kaj programon, estos

por unu persono 300 svisaj frankoj (en 4-lita ĉambro), 340 sf (en dulita ĉambro) aŭ 420 sf (en 1-lita ĉambro). Petu informojn de: **KCE, pf. 779, CH-2301 LA CHAUX-DE-FONDS, Svislando, aŭ IKEL, Im Römerfeld 44, D-W-5180 ESCHWEILER, Germanio, telefono (49) 2403-66888, telekopiilo (49) 2403-64041.**

La 15an de decembro, 1992, la **Guilforda Esperanta Klubo (GEKo)** estiĝis. Ĝi estas la unusola konata Mezlerneja Esperanto-Klubo en tiu regiono, eble en la tuta ŝtato Connecticut. La GEKanoj festas sian komencon per lotumado de granda 42 x 28-cola aparte fabrikita Esperanto-standardo por krei kason. La lotumo okazos la 20an de julio, 1993. Por partopreni la lotumon, bonvolu sendi viajn nomon kaj adreson kaj \$2.00 por bileto al: **F-ino Lael Tolley, 94 Highwoods Drive, GUILFORD CT 06437, Usono.**

En la jaro 1993, **Antwerpen, Belgio**, fariĝos kultura ĉefurbo de Eŭropo kaj organizos ambician programaron. Flandra Esperanto-Ligo tiurilate provizas eblecojn por gastigado, ĉiĉeronado, servado, helpado al vizitantaj esperantistoj, aparte dum la semajnfinoj 23-25 aprilo kaj 16-23 julio. Por plenaj informoj, petu la koncernan faldfolion de: **Flandra Esperanto-Ligo, Frankrijklei 140, B-2000 ANTWERPEN, Belgio, tel. (32 03) 234.34.00.**

S-ino Birthe Lapenna atentigas, ke la tuta arkivo de **Prof. d-ro Ivo Lapenna** estas zorge gardata kaj sekura, kaj ekde decembro 1993 ĝi troviĝos ĉe ŝi, adreso **Grøndalsvej 30, DK-2000 FREDERIKSBERG, Kopenhago, Danio.** Ŝi petas ĉiujn esperantistojn, kiuj posedas dokumentojn, artikolojn, sonbendojn ktp. de aŭ pri ŝia edzo, sendi al ŝi kopiojn, eventuale kun sciigo de la kosto, tiel ke ĉio eniru la historian arkivon.

Mongola turista korporacio ekde 1993 decidis akcepti Esperanto-turistojn aŭ turistojn kun Esperanto-interpretisto. Turismaj organizaĵoj de la mondo kaj vojaĝodezirantoj rekte kontaktu kun la korporacio per telekso 232 JULN MH

aŭ 79318 JULN MH, aŭ per la adreso: **Ŝ. Jansanĝav, P.O. 21/797, ULAAN-BAATAR, Mongolio.**

Internacia esperantista renkontiĝo por vegetaranoj okazos en julio 1993 en urbo Cluj-Napoca (Rumanio). Por pli da informoj skribu al: **Asocio de Esperanto, C.P. 1111, RO-3400 CLUJ-NAPOCA, Rumanio.**

Nova grupo en Niĝerio, kiu ŝajne konsistas ĉefe el junaj homoj, serĉas usona grupo, kun kiu ĝi povas ĝemeliĝi. Se via grupo havas intereson pri tio, skribu al: **Brilanta Stelo Esperanto Klubo, P.O. Box 99, OWERRI, Imo State, Niĝerio.**

La **Kultura Centro Esperantista** pretigis sian jarprogramon por 1993, kun 40 diversaj okazaĵoj. Temas pri kursoj, ekskursoj, kaj distraĵoj. Ekzemple: majo 29-31, "En arbaro kun arbaristo"; "vi konatiĝos kun la arbaraj interrilatoj. Vi studeme kaj agrable promenados en arbaro kaj vespere vidos filmon pri arboj, Kunportu viajn marŝuojn." Por la programo, skribu al: **Kultura Centro Esperantista, Poŝtfako 779, Strato Postiers 27, 2301 LA CHAUX-DE-FONDS, Svislando, tel. (41 39) 26.74.07.**

La **Amerika Katolika Esperanto-Societo** nun provizas al siaj anoj plurpaĝan bultenon, *Brila Futuro*. La jara kotizo por membriĝo en la Societo estas \$10, kiun sumon oni pagu, per ĉeko ĝirita al A.K.E.S., ĉe la adreso: **Fr. Mubarak Anwar Amar, Ph.D., St. Matthew's Roman Catholic Church, 1303 Lincolnshire Drive, CHAMPAIGN IL 61821.**

A compilation of ELNA's 1992 Commissioners' reports, prepared by ELNA Secretary Ellen Eddy, is available upon request from the Central Office. To receive it, please send a stamped (for three ounces), self-addressed 9x12" manila envelope to ELNA, P.O. Box 1129, El Cerrito CA 94530, with a message explaining what you want to receive.

ESPERANTO-MOVADO EN VJETNAMIO

de SO Gilsu

[Editorial introduction: Two issues ago, William R. Harmon, UEA Chief Delegate in the United States, raised the question of support for the Esperanto movement in impoverished Albania. As those who have been watching their evening news over the last few months know, Albania is far from being the only impoverished country in the world. There are a lot of places where we can support the Esperanto movement. The following extracts are taken from a report by UEA Board member Prof. So Gilsu about the Esperanto movement in Vietnam. The report originally appeared in *La Espero* el Koreio, Sep.-Oct. 1992. Perhaps readers might get some ideas about how they can support Esperanto, not only in Vietnam but in other countries where Esperanto is relatively strong but the Esperanto movement is weak for financial reasons. I shall interpolate some English-language editorial notes for new Esperantists.]

Nepre enmetu internacian respondkuponon en via letero.

Monata salajro de veterana oficisto de Hanojo estas 150 000 dong, kaj tiu de lingvistino estas 70 000 dong. 1 usona dolaro egalas al 12 000 dong, kio signifas, ke ili respektive ricevas 12,5 kaj malpli ol 6 usonajn dolarojn. Kiom kostas unu eksterlanda afranko? 1,5 usonaj dolaroj. Ĉu vi kuraĝas pagi tutan salajron por 4-8 leteroj?

Mi tre malofte ricevis novaĵon el Vjetnamio, sed tio ne signifis, ke la movado stagnas. Delegitoj ofte ne povis respondi, sed tio okazis ne pro ilia maldiligenteco. Mi skribis pri mia plano viziti Vjetnamion, kaj sciigis nur periodon, kaj lasis tutan tagordon je la dispono de vjetnamaj samideanoj. Mi atendadis respondon aŭ letere aŭ telefakse, sed ĝis la foriro mi ne ricevis. Kun granda maltrankvilo mi telefonis el Bankoko, kaj vidis, ke ili jam aranĝis ĉion. Kompreneble mi ne enmetis irk, kiam mi skribis al ili. Fakte ili tiel perfekte aranĝis mian tagordon, ke mi apenaŭ havis mian liberan tempon.

[Editor's note: irk (international reply coupons) cost \$0.95 apiece at your local post office. The recipient of your letter can exchange them at his/her local post

office for the postage necessary to send 1/2 oz. by sea mail. Two will cover an air mail letter. When writing to an Esperantist in a third-world country, unless you have good reason to assume that the individual is independently wealthy, always enclose at least one irk. Remember—as in Vietnam, the cost of a letter to a foreign country may be the equivalent of a week's salary.]

Abonu Vjetnamio-n

La redakcio de *Vjetnamio* diris, ke ili eldonis 2 000 ekzemplerojn en 1991 sed nun 1 000 ekzemplerojn de ĉiu numero, kaj mi demandis:

Kiom da abonantoj vi havas?

—ni disdonas al enlandaj esperantistoj ĉ. 200 ekz.

Kiom da abonantoj el eksterlandoj?

—12

La respondo vere ŝokis min. Kiel tio povas okazi! Mi demandis daŭre:

Kion vi faras restojn 780?

—ni vendas tion kiel uzitan paperon kiu reproduktiĝas por kovriloj de libroj.

Kial vi ne propagandas vian revuon al esperantistoj en la tuta mondo?

—ni ne havas rimedon por reklamo, cetere por propagandi ni devas sendi provekzemplerojn, sed la sendkosto estas tro granda, produktokosto de unu ekz. estas nur 3 000 dong, sed por sendi ĝin al eksterlando ni devas pagi 17 000 dong (\$1.50)

En la nuna momento la revuo renkontas tre malfacilan sorton, kaj se ni esperantistoj ne helpus ilin, ĝi ne povus daŭre eldoniĝi. Ĝi estas trimonata, kolora, 40-paĝa gazeto, unu el tre elstaraj Esperanto-gazetoj en la tuta mondo. Ni povas tre facile perdi ion dum tre malfacile iniciati novan. Redakcio promesis, ke ili daŭre eldonos, se ili havus 100 abonantojn el eksterlandoj, kaj kiam ili havus 500 abonantojn, 6-foje en unu jaro.

Ni ne perdu la belegan Esperanto-periodaĵon, ni ĝuu la gazeton kaj helpu vjetnaman movadon. Unu jara abonprezo (4 numeroj: 25 guldenoj). Pagu al: nhie-q de UEA konto kaj skribu al la adreso de la redakcio.

[Editor's note: Vjetnamio is available from its U.S. subscription agent, Mr. Ionel Onet (p/a ELNA, P.O. Box 1129, El

Cerrito CA 94530. Cost is \$14 for the year 1993—a genuine bargain for a quarterly 40-page large-format colored magazine in good Esperanto. And your subscription will help support Esperanto in Vietnam—a “donation” for which you will get very nice compensation.]

Plej urĝas lernolibroj

Por disvastigi Esperanton ni devas havi kursojn, por kio nepre necesas lernolibroj, sed nun en Vjetnamio mankas tio. Konforme al la peto de Vjetnamaj esperantistoj UEA decidis helpi 1 000 usonajn dolarojn por kopii malnovan Vjetnaman lernolibron, sed nun la projekto haltis, ĉar vjetnamoj mem ne havas originalan tekston. En la biblioteko de UEA ankoraŭ ne troviĝas la vjetnama lernolibro. Se iu hazarde posedas tion bv. turni vin al mi (Prof. So) aŭ al Esperanto-Asocio de Hoĉimin.

Available from the Central Office
of ELNA

THE ESPERANTO BOOK

by

Donald J. Harlow

A personal introduction to Esperanto, the language and the movement. 172 pages, 8-1/2 x 11". Eleven chapters include, among other things, a concise history of constructed languages, and Esperanto's structure, history and literature. A dozen appendices include: lists of useful and interesting reading; a concise and commented description of the sixteen rules, various official and unofficial affixes, and the correlatives, with examples of their use; important addresses; etiquette in using Esperanto; and even an essay on Esperanto and science-fiction.

Order from ELNA: Code
HARLOW, Price \$13.50
+ 10% S&H + sales tax (CA)

ROAN ORLOFF STONE

de Doroteo Holland-Kaupp

Kvankam Roan Orloff Stone estas bone konata en nacia kaj internacia Esperantujo dum multaj jaroj, mi ekkonis ŝian nomon nur en 1961, kiam ŝi iĝis membro de la tiama Usona Societo de Instruistoj de Esperanto (ŝi restis ano ĝis junio 1989, kiam ŝi ekŝiĝis pro blindeco). Kaj ek de 1979, kiam ŝi estis mia samĉambrulino ĉe la U.K. en Lucerno, Svislando, ŝi estis mia speciala amikino.

Ĉiam ŝi estis entuziasma, optimisma, kaj laborema pri Esperanto, kaj helpema kaj prizorga pri aliuloj. Ofte mi renkontis ŝin ĉe ELNA—kaj Universalaj kongresoj, kaj dufoje ĉe kunvenoj de la Esperanto-Grupo Intermontara, kiun ŝi helpis fondi. Kaj kie ajn ŝi troviĝis, ŝi kontaktis Bahaanojn kaj aranĝis kunvenojn pri Esperanto, ofte per loka filio de la Bahaa Esperanto-Ligo, en kiu ŝi estis tre aktiva.

Per leteroj ŝi informis min pri siaj senlacaj laboroj por Bahaismo kaj Esperanto. Ekzemple, en januaro, 1986, ŝi skribis ke, finverkinte anglan tradukon de la libro *Lidia*, ŝi serĉas eldoniston. Kaj kiam ajn eblis, ŝi instruis la lingvon, ĉefe al Bahaanoj. Ŝi ankaŭ sciigis al mi ke la 8-an de februaro, 1989, ŝia edzo James Stone mortis, kaj ke poste ŝi “perdis la vidpovon” kaj transloĝiĝis al Hallsville, Teksaso, ĉe sia filo. Malgraŭ tio, ŝi laŭre laboris. Ekzemple, en februaro 1991 ŝi raportis ke ŝi skribis 186 leterojn al kluboj, organizaĵoj, kaj universitatoj en Teksaso, proponante paroli al ili pri Esperanto. Kaj ŝi informis min en januaro, 1992, ke ŝia aŭtobiografio en la angla lingvo estas registrita sur sonbendoj kiuj daŭras entute 990 minutojn kaj kiujn oni povas aĉeti kontraŭ \$25 de Roger Dahl, Archivist, Baha’i National Center, Wilmette IL 60091.

La lasta komunikaĵo kiun mi ricevis de Roan (aŭtune 1992) raportis pri rompitaĵoj kokso kaj kruro pro falo kaj pri posta kuraciĝo. Kun karakteriza optimismo ŝi sonbende diris: “Mi faras ĉion kiel antaŭe sed pli malrapide” kaj ke ŝi planas instrui Esperanton januare en Longview, Teksaso. Sed bedaŭrinde tio ne eblis, ĉar baldaŭ poste ŝi suferis pro pneŭmonio, kaj noktomeze de la lasta tago de 1992, ŝi mortis.

***

El tri artikoloj (unu el *Gallup Progress*, 28 septembro 1978; unu en *The Gallup NM Independent*, 12 marto 1983; kaj la tria en *The Durango Herald*, 7 februaro 1986) mi ĉerpis la jenajn kromajn informojn:

Siaj gepatroj estis rusaj enmigrintoj kiuj parolis jide kaj kiuj loĝis en franca kvartalo de Burlington, Vermont. Kiam ŝi havis nur ok jarojn, ŝi jam spertis lingvan barilon. Temas pri rompita tubo de akvo-hejtigilo en ŝia hejmo. Ĉar la patro, kiu estis tajloro de militaj uniformoj, ne estis hejme, la patrino provis trovi plumbiston. Sed, parolante la jidan, ŝi ne sukcesis komprenigi sin dum longa tempo. Poste la filineto deklaris ke estus multe pli facile se ĉiu parolus la saman lingvon. Ĉar la patrino nur mokis ŝin, ŝi ne plu priparolis la ideon, sed ŝi tenis ĝin en la koro kaj kelkajn jarojn poste eĉ provis krei universalan lingvon, sed vane.

Kiam ŝi havis 15 jarojn, ŝi legis pri Esperanto en jida ĵurnalo, sed nur 14 jarojn poste ŝi sukcesis kontakti esperantistojn en Bostono (kien la familio transloĝiĝis). Tri jarojn poste ŝi gajnis atestilon per la plej malfacila Esperanto-ekzameno.

Ŝi renkontis sian estontan edzon ĉe Bahaa somera lernejo en 1936, kie ŝi informiĝis ke Esperanto-kurso okazos en Bostono tiun jaron. Kvankam la paro planis geedziĝi, la gepatroj de Roan rifuzis doni sian permeson, kaj poste James edziĝis al iu alia kaj transloĝiĝis al Gallup, NM. Kiam lia edzino mortis, li kontaktis Roan, kaj ili geedziĝis en 1961, 25 jarojn post sia unua renkontiĝo.

***

En 1962 ŝia Esperanto-traduko de *La Profeto* de Kalil Gibran el la angla eldoniĝis ĉe Stafeto sub J. Régulo. Ŝi dediĉis ĝin al “la dolĉa memoro de Lidja Zamenhof, mia spirita fratino.”

de June K. Fritz

Tiu brila stelulino de Bahaa Kredo kaj Esperantio naskiĝis la 30an de julio, 1906, kaj mortis la unuan de januaro, 1993. Ŝiaj amikoj kaj spirita familio faris funebran ceremonion je la 16a de dimanĉo, la 3an de januaro.

S-ino Roan Orloff Stone naskiĝis en Vieno, Aŭstrio, al juna juda geedzoparo. La gepatroj estis el Rusio kaj transloĝiĝis al Usono antaŭ ol Roan estis unujara. Ili loĝis en Burlington, ŝtato Vermont, kaj transloĝiĝis al Usono al Boston, ŝtato Massachusetts, kiam Roan estis junulino. Roan Bahaaniĝis en 1933 kaj komencis longan amaferon kun sia amata Kredo.

Kiam Roan estis tre juna ŝi ekpensis pri internacia lingvo. Ŝi eĉ pensis inventi lingvon, sed tuj trovis kiel malfacila tiu agado estus. Kiam ŝi aŭdis pri Esperanto ŝi estis ravita kaj studis ĝin. Ŝi esperantistiĝis en 1935 kaj estis la “aparato” de Lidia Zamenhof dum la tuta monato julio, 1938, ĉe la bahaa somerlernejo “Green Acre” en Eliot, ŝtato Maine, kie Lidia instruis Esperanton per la Cseh-metodo. Roan mem instruis Esperanton por Bahaaj Komunumoj kaj somerlernejoj, por Harvard Universitato en publika edukado, por ELNA per la korespondaj lecionoj, ktp.

Roan estis unu el la naŭ bahaanoj kiuj fondis la Bahaa Esperanto-Ligon kaj servis multajn jarojn kiel sekretariino. Roan ankaŭ estis unu el la unua membraro de ELNA kaj unu fondinto de la Esperanto-Grupo Intermontara. Ŝi partoprenis en multaj kongresoj de ELNA kaj de UEA, kie ŝi ofte reprezentis BEL kaj Nacian Spiritan Asembleon de usonaj bahaanoj.

Roan esperantigis la grandan bahaaan historion *The Dawn-Breakers* (La Herooj de la Nova Tago) kiu ankoraŭ estas manuskripto. Ŝi tradukis *La Profeto* de Kahlil Gibran, kiun eldonis Stafeto en 1962 kaj dua eldono de Fonto aperis en 1987. S-ino Stone ankaŭ tradukis kelkajn bahaajn broŝurojn kaj redaktis tradukojn de libroj kiel *Bahá'u'lláh kaj la Nova Epoko*.

Roan laboris por la ŝtato Massachusetts dum 32 jaroj. Tiam en 1961 ŝi edziniĝis kun Jim Stone kaj ili pioniris al Gallup, ŝtato New Mexico, kie ŝi estis membro de la loka spirita asembleo de la bahaanoj.

Ni memoros Roan kiel unu el la plej agademaj instruistoj de Esperanto kaj de la bahaa kredo.

(el *BELmonda Letero*, januaro-marto 1993)

LANGUAGE IN THE NEWS

[Not only English gets fractured.]

In [Phoenix, AZ] Spanish-speakers who don't declare plants, fruits and vegetables when trying to clear U.S. Customs wind up dead. At least that's what a new bilingual sign said.

Sky Harbor International Airport posted bilingual signs this week in preparation for two airlines' flights to Mexico. But they were riddled with incorrect words, misspellings and mixed tenses and sexes.

One sign warned travelers who don't declare all plants, fruits, vegetables and meats: "Violadores Seran Finados." Officials meant that violators would be fined, but the sign really said: "Violators Will Be Deceased."

Worse, "violadores" is commonly used to refer to rapists in some parts of Mexico, said Eva Ramirez, a Spanish language teaching associate at Arizona State University.

One sign omitted a tilde—the squiggly mark over an "n" in Spanish—in the word "año," thus changing its meaning from "year" to "anus." The sign dealt with the state's drinking age of 21.

The signs were gone Friday, a day after Mayor Paul Johnson, who had asked for the bilingual signs, ordered them removed.

"The airport hired a poor translator," City Manager Frank Fairbanks said. "We certainly regret it. We apologize to anybody we may have offended."

[From an article "Airport's messages lost in translation," the Sacramento, CA, Bee, May 30, 1992; sent by Steve Belant.]

[One nation...]

In Miami, Florida, nearly three-quarters of city residents speak a language other than English at home, while less than 4 percent of Midwesterners are foreign-born.

[From an article by Barbara Vobejda on the U.S. 1990 census, published in the International Herald-Tribune, May 30, 1992; provided by Michael Jones.]

[One language.]

The percentages of residents five years and older speaking foreign languages at home in three California East Bay cities are: Alameda, 23%; Berkeley, 21%; Oakland, 27%.

[From a Database graphic published in The Oakland, CA, Tribune, date not known.]

[Let's all laugh at the French again, despite the fact that U.S. English is still pushing just such an amendment for our own Constitution.]

In preparation for its referendum, France has had to amend its constitution. One of the amendments says that French is the official language of France, a seemingly obvious proposition that seems less obvious to the French. New Americanisms continue to surface in French: Walkman is one of the newest. Despite the constitution's bold stand, there isn't much anyone can do about language evolving, especially in a Europe where borders are going to be very blurred.

[From the San Francisco, CA, Chronicle, July 2, 1992; provided by the ELNA Centra Office.]

[From Olympic heights.]

The four official languages of the 1992 Olympic Games were French, English, Spanish and Catalán. When the teams enter the stadium it is the custom to line up by country names as they are known in the language of the host country (for example, in English when the U.S. hosts the games). But Catalonia (Catalunya) is an autonomous region of Spain. So what language to use, Spanish or Catalán? The final decision: French!

[Reported by David Wolff.]

[...gang aft agley!]

Adrian Roberts, a British subject for all of his 51 years, thought he understood English. He learned better when he was called to serve on a jury in Edinburgh, where he has lived for the past three years.

"I couldn't understand half of what people were saying," he said after being excused by the court when it became evident he could not cope with the Scottish accent.

Roberts' linguistic problems extend beyond the courtroom.

Married to a Scottish woman, he said, "I sometimes have to ask my wife what she's saying to me."

[From Tokyo's Mainichi Daily News, Aug. 27, 1992; sent by Joel Brozovsky.]

[Breadlines for linguists?]

The Defense Language Institute in Monterey, CA, switches from Russian, the language of spies under the Old Order, to Arabic; the languages of the former Soviet Republics will flourish while Eastern European languages will be cut back following

the end of the Cold War.

Layoffs will be the result of this change in linguistic fashion. Some faculty plan to learn Uzbek, Kazakh, Georgian or Lithuanian in a hurry. The Russian Department will lose some 120 faculty, whereas the Arabic Department will go from 60 instructors 2 years ago to a staff of 280 by 1994, because of the newly arising needs in the Arabian Peninsula.

The Spanish Department is also growing thanks to the war on drugs—by 25% between 1991 and next year.

[From an article in the San Jose, CA, Mercury News, reprinted in the Aug. 1992 issue of the Northern California Translators Association translorial.]

[It's a crime.]

"One out of 11 Californians over age 5 speaks little or no English. (...) For these 2.4 million people, there are no guarantees that if they are arrested, they will be told why in a language they speak. Or that if they report a crime, they will be understood. (...)"

The Mexican American Legal Defense and Education Fund is concerned that these people get different treatment solely due to their inability to speak English.

Police are trying to remedy the situation. San Jose Police has 182 bilingual officers among its 850 members. But polyglot California needs more.

Oakland Police Department, for instance, does not have a program to test its bilingual officers. "Rights" do not have to be read in the suspect's language.

25% of San Francisco's 1800 Police officers are bilingual. But not all Bay Area Police Departments have addressed the issue so directly.

The State has contracted with Eden Information and Referral to provide translation of Spanish, Vietnamese and Cantonese. Last year they handled nearly 44,000 calls from the 9 Bay Area counties. For other languages, the emergency services turn to AT&T Language Line.

[From an article in the San Francisco, CA, Chronicle, reprinted in the Aug. 1992 issue of the Northern California Translators Association translorial.]

[The other foot.]

[At a recent FLEAT conference in Japan] A Japanese educator made a presentation concerning "Machine Translation: Interpretation and Linguistic Imperialism." The presentation was made in Japa-

nese. The non-Japanese-speaking delegates wore Sony headsets and relied on a system of simultaneous interpretation.

"It really did open our eyes," [LeeAnn] Stone [president of the International Association of Language Laboratories] said. "It showed us that if we indeed are going to put on an international conference or consider ourselves an international organization, we need to reconsider our de facto policy of having English-only conferences.

"We've begun discussing the logistics of doing this; and we think it is important to be more aware of the linguistic differences among our international presenters and attendees."

[From didactic review: A Quarterly for Emerging Technologies in Language, Education, Fall 1992; sent by Peter Browne.]

[Maybe the cat got their tongues?]

Beatriz Hernandez, columnist for the Oakland Tribune, asking for column ideas from readers:

"M.L.K. of San Francisco ... asks ... 'Why is it that so many immigrants to the United States don't even try to learn English, whereas immigrants to other countries learn the native language so much faster?'"

[From the Oakland, CA, Tribune, October 20, 1992.]

[And what can one say about a tragedy like this one?]

A 16-year-old Japanese exchange student who went to the wrong house [in Baton Rouge, LA] looking for a Halloween party was fatally shot by a man inside, police said. Rodney Peairs was questioned in the shooting ... of Yoshihiro Hattori, but wasn't charged because "there was no criminal intent"... Hattori, from Nagoya, Japan, was dressed in a white tuxedo jacket as part of a disco-era John Travolta costume when he went to Peairs' home. He was with an American friend wearing street clothes. Neither boy wore a mask. The house was decorated for Halloween and only a few doors away from the correct house. Police say Peairs came to the door with a .44-caliber Magnum pistol and shouted "Freeze!" But Hattori, who spoke choppy English, apparently didn't understand... Police say he was shot when he moved towards Peairs. In Japan, all of Japan's national TV networks took time during their national news programs last night to offer a lesson in English. In tones of amazement and terror, the news anchors explained how the word "freeze" can be

used to mean "don't move or I'll shoot!"

[From the Oakland, CA, Tribune, October 20, 1992.]

[Is this a fait accompli or a coup d'état for our own pure language?]

Le drugstore, le bulldozer, le cowboy and le dead-head are officially French words. The Academie Francaise says so. They are just a few of the anglicisms included in the long-awaited new dictionary compiled by the elite body of scholars who are the arbiters of what is and is not fit for the French tongue. The Academie's 40 elected members, who have led a bitter rearguard action against the infiltration of English into French, announced the publication of the dictionary's first volume yesterday. The new editions, which gives official sanction to such borrowings as "dancing," "bunker" and "caddie," is the ninth since the dictionary was first published 357 years ago and the first revision since 1935.

[From the San Francisco, CA, Chronicle, November 14, 1992; sent by Cathy Schulze. Note for purists: based on the fate of earlier French borrowings from English (le camping, le smoking, etc.), it would not be particularly safe to assume that the words mentioned have the same meanings in French that they do in English.]

[Honored in the breach?]

A Tokyo pharmaceutical company, Nippon Syntex KK, has banned use of the Japanese language at its immunology research center in Ibaraki, Japan, and made English the staff's official language, even for personal conversations. As English is the common global language for scientists, the unit of Syntex Corp. of Panama said its decision was made to accommodate visiting researchers from abroad. Last year, a battery maker, Yuasa Corp., said it would make English the main language in its technical divisions within three years, to standardize operations for its staff members in 20 countries.

[Reported in The Wall Street Journal, Nov. 23, 1992; provided by the ELNA Central Office.]

[Rather droll, that.]

When I talk, people laugh. I don't have a speech impediment. I'm not endlessly witty. I don't have surreal dental work.

I'm British. I talk with a funny accent, using funny words.

Last week I went to Athletic Shoe Box to buy a pair of sneakers. First, I called them "trainers" (titters). Then, trying them on, I

complained that my foot felt "a bit constrained" (chortles). Finally, desperate for dignity, I stammered out the British term for canvas-top shoes: "plimsolls," which simply proved too much. To rippling laughter, I shambled out of the store, empty-handed.

In three months of traveling the United States, I have had to learn a new language: American. It has its own vocabulary and its own grammar, and betrays its own views of the world.

[From "What's big, boastful and un-British?" by Jonathan Freedland, originally published in the Washington, DC, Post and reprinted in the Japan Times, Dec. 5, 1992; sent by Joel Brozovsky. The rest of this long article describes, in less than complimentary terms, the U.S. worldview as publicly displayed in the American language.]

[And don't forget about that right hand, either.]

Never kiss a Somali woman, always shake with your right hand and when in a social jam, try entertaining your host with a tongue-twister.

Those are among the list of do's and don't's tucked in the packs of U.S. troops bound for Somalia.

The booklet says that demonstrating verbal prowess, such as reciting a Somali poem or tongue-twister, "will win esteem for your skill."

But Dr. Edward Alpers, a professor of African history from the University of California, Los Angeles, said that advice would be of little use to most Americans.

Alpers described verbal sparring and rhyming as "high art" that few non-natives could master, even if they knew the Somali language. He said it would pay to learn a few Somali phrases listed in the booklet, however.

"Since Somalis don't expect anyone to speak Somali, even being able to say 'Hello' or 'Thank you' in Somali, people would respond very positively to that," he said.

[Associated Press article, printed in The Oakland, CA, Tribune, Dec. 11, 1992.]

[Gained in translation.]

Mother-and-daughter entrepreneurs Norma Armon, 52, and Carla Izkowich, 31, are throwing a piñata-and-karaoke party tonight. Their Oakland-based International Contact Inc.—the Bay Area's largest language translation and communications firm—is 10 years old. And they've invited 400 clients—reps of Pacific Bell, PG&E, Apple Computer, Bank of

America, Levi Strauss, Hewlett-Packard and the like—to help them celebrate.

During the past year, International Contact doubled its revenues to \$2 million.

International Contact has close to 2,000 translators worldwide in its database, and it spends \$50,000 a year recruiting, testing and training the best of them.

Until last year, the big demand was for translations into Spanish and Japanese. “As a result of the European union, French has replaced Japanese as our No. 2 language, and German and Castilian Spanish (as distinguished from Latin American Spanish) are coming on strong,” Armon said.

About 40 percent of the business is technology-related, Armon estimates. “We produced the videos and brochures for the fall launch of Apple’s Mac Duo and other new products. And we’re working on the spring launch now ... We have a very

sympiotic relationship with Apple. We test a lot of their language applications.”

Another growing field is TV commercials. Among the clients: Safeway, Sprint, Gallo, Toyota and DHL.

[From the *San Francisco, CA, Chronicle, Dec. 11, 1992; sent by Cathy Schulze.*]

[*Misspeaking in tongues.*]

The Marines are here, and they may need a few good men—who can translate.

A leaflet the U.S. forces are using to win over the Somali people bears an almost incomprehensible message.

“The words are good Somali,” translator Mohamed Abdulle Farah said Sunday, “but put together in sentences they don’t make any sense.”

The leaflet has at least three misspelled words, one word that doesn’t exist and poor syntax.

Copies were distributed Sunday in the village of Beli Dogle, where American Marines made their first foray out of the capital to secure an airfield.

On one side, the leaflet bears a drawing of a black American soldier and a Somali shaking hands, with a helicopter and a Humvee in the background. The message is on the other side, over the flags of the United Nations and the United States.

But the very first word sets an unintended tone.

It was supposed to read *aduunka* or “world” in the phrase “world forces.” But the word appears as *adoonka*, which means “slave.”

[From an article “U.S. translation in Somali much sense good, no make” by William C. Mann of *The Associated Press, in the Portland, OR, Oregonian, Dec. 14, 1992; sent by Virginia Stewart.*]

A BOOK OF LISTS: OR, 21ST CENTURY COMMUNICATION

by Don Harlow

One of the best arguments in favor of Esperanto is that, while the technical means of international communication have shrunk our planet to an extent that our ancestors of a century ago would have found almost unbelievable, the world as a whole has not really addressed the question of language barriers; in this sense, the world remains just as large and out-of-touch as it did in Zamenhof’s time.

There’s another side to the question, however. While Esperantists are a shining exception to the above problem of language barriers, we have failed—to a degree that Zamenhof would have found unbelievable!—to make use of those technical means of international communication, in favor of the same means he and his contemporaries used; the only difference is that we now (sometimes) pay for airmail stamps on our letters.

Let me recommend two “new” methods of communication that may help us shrink our world considerably:

(1) In *Eventoj*, issue of February (1) 1993, D.M. Weidmann writes:

“La telekopiilo revoluciigas la kunlaboron inter esperantistoj. Dum leteroj ofte bezonas semajnojn, foje eĉ

monatojn por alveni de unu loko al la alia, kaj la telefono enorme kostas, per telefakso iu letero transsendeblas je duonminuta telefonkosto (kio ofte estas malpli, ol la prezo por surtera letero!)

“Kio mankas, estas la listo de esperantistoj, kiuj posedas telefakson. Krome, indas konsideri, ke la prezoj por telefaksoj konstante falas. Simpla aparato estas alirebla jam eĉ por 500 guldenoj, kaj tute ne necesas aparta telefonlinio (sed se tio ekzistas, ĝi komfortigas la funkciigon). La faksilon vi devas ligi al la telefonlinio, kaj vian telefonaparaton povas konekti al la ŝtopilingoj de la faksilo. Kiam vi rimarkas, ke la alvokanto estas fakso, vi simple ekfunkciigas la ricevilon.

“Mi deziras kompili internacian liston de telefaks-posedantoj, kaj tial alvokas la esperantistajn individuojn, entreprenojn, organizojn faksi al mi siajn indikojn kaj faksnumerojn:

“*Familia kaj individua nomo, adreso, urbo, poŝta kodo, lando, profesio, movada funkcio, telefon- kaj faksnumero (kun landa-urba kodo)*—kaj eble aliajn deziratajn indikojn.

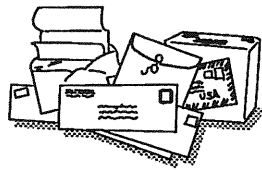
“Mi petas la movadajn gazetojn transpreni tiun ĉi alvokon kaj publikigi

ĝin. La liston mi daŭre aktualigos. La faksposedantoj povos akiri la liston senpage, se ili telefakse kontaktos min, kaj poste pretas akcepti la sendon de listo je sia kosto. Aŭ mi perletere sendos la liston kontraŭ 4 respondkuponoj aŭ ĝiro de ses guldenoj al mia UEA-konto: DIDI-H.”

(subskribis D.M. Weidmann, Svisio, fakso: +41-1-3835525)

(2) Derk Ederveen of the Netherlands has undertaken to compile a similar list, this one of e-mail addresses of those Esperantists who can be reached through the computer Internet network. This list is posted monthly in the Usenet newsgroup soc.culture.esperanto and the network mailing list esperanto@rand.org, as well as elsewhere. At the moment (February 1993), more than 200 Esperantists in 26 countries are included, as well as a number of local, national and international Esperanto organizations and magazines.

If you’d like to add your name and e-mail address to this list and obtain a copy of the list, send a message over the net to: Derk Ederveen <D.N.M.Ederveen@research.ptt.nl>.

LETEROJ

[Note: The letter column is a free-speech forum for members of ELNA. Views expressed are not necessarily those either of the editor or of the Esperanto League for North America, Inc. Comments for publication may be sent either to the address of ELNA or to Don Harlow (EUSA), P.O. Box 551, Pinole, CA 94564, donh@netcom.com.]

[La jena letero venis al s-ro William R. Harmon, kiu transdonis ĝin al mi kun peto trakti ĝin kiel ĝi meritas.]

Certe vi miros kiam ricevos tiun ĉi leteron. Mi estas sekretariino de Albana Esperanto-Ligo kaj pri vi jam rakontis mia amiko s-ro Bardhyl Mezini, same estrarano de Albana Esperanto-Ligo. Mi ne proponas korespondon al vi, sed dezirus peti vin pri la jenoj.

Mi estas f-ino 30-jara kaj delonge suferas de io dekstragamba. Mi jam

konsultiĝis al pluraj specialistoj de ortopedio, neŭrologio, psikologio, enlande. Mi apenaŭ altigas la piedon supren kaj tuj poste ne regeblas surteriĝo de ĝi. Pro tio estas tre malfacile al mi piediri, eniri buson, grimpi sur monteton k.s.

Eble tion kaŭzas io organika, eble io neŭrodevena, eble io psika. Mi mem ne komprenas, ankaŭ medicinistoj min vizitintaj. Mi petas vin, ĉu persone ĉu per iu anonceto en *esperanto usa*, diskonigi mian helpopeton por konsiloj de specialistoj en Usono. Eble interligus min kun reprezentanto de iu bonfara fondaĵo, ĉar tiaj, kiom mi scias, ekzistas eĉ agadis ankaŭ en Albanio lastjaron.

Rita Përmeti
Ruga "4 Dëshmorët"
Pa 11. 11/B, shk. 5, Ap. 20
TIRANA
Albanio

[Ĉu iu kapablas helpi ŝin?]

I was quite surprised to read, in Don Harlow's book review, that David Jordan believes the forms: adj + o and adj + eco have the same meaning. As a counter-example, consider the common expression, "Tell me the truth". In Esperanto, we say, "Diru al mi la veron". No one would say, "Diru al mi la verecon", "Tell me the *truthfulness*"! Thus we cannot interchange "vero" and "vereco" in the sentence, "Mi havas dubojn pri lia vereco, sed evidentiĝis, ke la tuta rakonto estis simpla vero" ("I had doubts about his *truthfulness*, but it turned out the whole story was the simple *truth*.")

Keats would turn over in his grave if his famous line, "Beauty is truth, truth beauty, that is all ye know on earth and all ye need to know" were translated as "Beleco estas vereco, vereco beleco, k.t.p." "Butifulness..."? No way!

Thomas A. Goldman
[Truth (!) to tell, I would probably translate "truthfulness" as "verem(ec)o". For more on the question of dropping affixes, see the editorial.]

TIPS FOR NEW TEACHERS OF ESPERANTO

by Kent Jones

[Kent Jones is ELNA's Commissioner for Education, and one of the driving forces behind the recent successes in the Chicago school system. The following set of tips was sent to the editor for his information. It is aimed at professional teachers; you may wish to make use of it, with any necessary changes for local circumstances, when you convince your local school to teach Esperanto (see page 1). I have marked those locations that you should change locally with a (*).]

1. An experienced Esperantist will be asked to contact you frequently for as long as you find it helpful. Because of geographic dispersion, most contact will need to be made by phone or mail. Your Esperantist-helper will be able to answer your questions about details of the language and about worldwide Esperanto activities.
2. One of those activities is International Friendship Week, the last full week in February. It is an occasion to reaffirm

the importance of friendship between ethnic groups. International friendship requires personal communication across borders, and Esperanto makes it possible.

- *3. Our source of information about teaching materials and techniques is Mary Napolitan, 21412 Share St., St. Clair Shores, MI 48082; phone 313/293-2175. Being a retired teacher, she understands what is appropriate for a given age. She invites your inquiries.
4. Packets of Esperanto magazines and other documents circulate between teachers and Esperantists. Let me know if you wish to receive packets, review them, and send them on within two weeks.
5. Esperanto's international headquarters is in Rotterdam. Its U.S. national associate is ELNA (Esperanto League for North America), P.O. Box 1129, El Cerrito CA 94530; phone 510/653-0998, fax 510/653-1468. ELNA will supply your first year of subscription to its

bulletins *esperanto usa* and *ELNA Update*, and if appropriate to *Juna Amiko*, a young peoples' magazine, and *Kara Amiko*, a children's magazine. The latter issues an annual directory of children and teachers in more than 50 countries.

6. Esperanto magazines are published in dozens of countries. Your Esperantist-helper can place your ad seeking penpals in one for you, if you wish. A typical cost is \$20.
7. Here are two organizations you should relate to:
  - a. *Children Around the World*
This group can supply simple, low-cost booklets and tapes for you and for children. Also, under its "Mondo-Rondo" system for picture postcards, if a group of at least two children sends in one card with a short Esperanto message about the card and

Continued on p. 13

NOVAĴOJ

JUNULAJ

Saluton, ĉiu! Mia nomo estas Jozef Truong kaj mi estos la redaktoro de la junulara paĝo de *esperanto usa*. Tie ĉi, vi povos legi plie pri USEJ, la usona junularo, kaj la usona junulara movado. Kiel vi ja scias, la junulara movado en Usono ĉiam estis iom freneza—tro malgranda kaj malforta. Tial ni bezonas vian helpon kaj subtenon. Multaj dubas, ke USEJ vivos. Sed, ni pruvu, ke la junuloj tie ĉi fine vekigis kaj ili estas pretaj porti ELNAn en la estontecon!

++ Geesperantistoj! Je la 15a de decembro, 1992, la Guilforda Esperanta Klubo fondiĝis. Ĝi estas la sola mezlerneja Esperanta klubo en la regiono, eble ankaŭ en la ŝtato. La GEKanoj estas festantaj sian komencon pere de lotumado de granda 42 x 28-cola Esperanta flago por krei buĝeton. Se vi volus gajni ĝin, sendu viajn nomon, adreson, kaj \$2.00 por ĉiu bileto al la adreso malsupre de tiu ĉi rubriko. La lotumo okazos je la 20a de julio, 1993. Dankegojn kaj Bonŝancon! (de Daniel Cuthbert, GEK-prezidanto)

++ Estas multaj Esperantaj gazetoj, sed nur unu dumonata revuo proponas librajn kaj filmajn recenzojn, rakontojn, artikolojn pri ĉio, de submara esplorado al la cirko, korespondpetojn, kaj konkursojn—*Kontakto!* Ĉiam altkvalita kaj lerte desegnita, *KONTAKTO* montros al vi novajn kaj unikajn vidpunktojn pri la mondo. Kaj, je la prezo de nur \$16, ĝi estas unu el la plej malmultekostaj gazetoj. Ne estas tro malfrue aboni, sed vi rapidu! Kontaktu ELNAn por pliaj informaĵoj!

Hi, everybody! My name is Jozef Truong and I will be the editor of the youth page of *esperanto usa*. Here, you'll be able to read more about USEJ, the youth organization, and the American youth movement in general. As many of you already know, the US youth movement has always been rather crazy—it's been too small and weak. That's why we will need your help and support. Many doubt that USEJ will live. But let's prove that the young people here have finally "woken up" and are ready to carry ELNA into the future!

++ Geesperantistoj! On December 15, 1992, the Guilford Esperanto Club came into existence. It is the only known highschool Esperanto club in the area, possibly in all of Connecticut. The GEKanoj are celebrating their beginning by raffling off a large 42 x 28 inch custom made Esperanto flag in order to create a treasury. To enter the raffle, send your name, address and \$2.00 for a ticket to the address at the bottom of this column. The drawing will be held on July 20, 1993. Thanks and Good Luck! (from Daniel Cuthbert, GEK president)

++ There are lots of Esperanto magazines, but only one bimonthly offers book and film reviews, stories, articles on everything from deep sea exploration to the circus, a pen pal column, and contests—*Kontakto!* Always high quality and well designed, *KONTAKTO* will show you new and unique viewpoints on the world. And, at only \$16, it remains one of the least expensive publications. It's still not too late to subscribe, but you had better hurry! Contact ELNA for more information!

F-ino Lael Tolley
94 Highwoods Drive
Guilford CT 06437

Continued from p. 12

their return address, they will receive a postcard about San Diego and a list of seven groups in other places which invite postcards. (Always send your overseas cards airmail.) These simple exchanges can lead to exchanges of letters, tapes, and souvenirs—even visits. Address: La Esperanto-Klubo, Freese Elementary School, c/o Children Around the World, 3876 Belmont, San Diego CA 92116, phone 619/281-0691

b. *AATE (American Association of Teachers of Esperanto)*

This is the U.S. Branch of the international organization. Their quarterly bulletin is an exchange of information about teaching Esperanto, and usually contains addresses of children seeking penpals. Esperanto proficiency tests for adults, including teachers, are available through AATE. Contact: Dorothy Holland-Kaup, 5140 San Lorenzo Drive, Santa Barbara CA 93111, phone 805/967-5241.

8. Consider sending to Heroldo de Esperanto, an Esperanto newspaper in Italy, a photo (black and white) of you and your class in some activity.

9. Educational opportunities

a. Each summer San Francisco State University offers three-week credit courses in Esperanto. For information, contact Cathy Schulze, 410 Darrell Road, Hillsborough CA 94010; phone 415/342-1796. Scholarships are occasionally available.

b. The Esperanto League for North America (address above) can also supply the initial lesson of a free, ten-lesson postal course.

c. Study by electronic mail is also possible. Contact me if you wish to try it.

d. Courses are available at various locations in the U.S. and abroad. Every year a youth conference and a world congress are held in a different country. The latter usually attracts more than 2000 Esperantists from more than 50 countries.

e. For travel to overseas Esperanto events, contact Lucy Harmon, at Esperanto-VojaĝServo, 6104 LaSalle, Oakland CA 94611, phone 510/339-2001, fax 510/339-6317.

Kent Jones
Commissioner for Education
ELNA

RECENZE

MacGill, Stefan: *Tendaraj Tagoj: Kajero du*. Budapeŝto: Internacia Ligo de Esperantistaj Instruistoj, 1992. 52p. ISBN 963 04 2095 3. Ĉe ELNA: Kodo TEN002, Prezo \$10.00 (nemembroj) / \$9.50 (membroj).

Jen la dua el tri kajeroj de "situaci-komunika lernolibro" far Stefan MacGill, fama esperantista pedagogo kaj redaktoro de la infanrevuo *Juna Amiko*. (Recenzo pri la unua kajero aperis interalie en *esperanto usa*, 1992(3).) La celata aĝrango estas 10-14 jaroj.

En ekspliko dorskovrile la verkisto sciigas al ni, ke la jam aperintaj kune prezentas 3/4 el la esenca gramatiko. Li aldonas, ke ĉi tiu lernilo estas unika, interalie pro tio, ke ĝi traktas la problemon de la unu-ligaj (netransitivaj) verboj. Sian skemon pri unu-ligaj kaj du-ligaj verboj li jam antaŭe pritraktis skribe kaj parole aliloke.

Vere ekzistas fundamenta bezono senti transitivecon aŭ netransitivecon de verboj en Esperanto. Tio forigis la konfuzon kaj akcidentan eraron ĉe verboj kiaj *blovi*, *daŭri*, *manki*, *okazi*. Ene de la libro (p. 28) li prezentas liston de "gravaj unu-ligaj verboj". Mi tamen malkonsentas, ke *timi* estas tia unu-liga, netransitiva verbo. Ĝisence ĝi povas esti tia: kiam ĝi kontrastas kun *timigi*. Sed mi konsideras ĝin baze transitiva, se oni volas uzi la tradiciajn gramatikajn paradigmojn.

La infanoj rolantaj en la diversaj lecionoj (n-roj 31-60) estas la samaj, kiuj aperis en la unua kajero. Ĉiu venas de aparta nacio, kaj ĉiu havas distingajn trajtojn. Adelo, ekzemple, estas homo manĝema, kiu devas ĉiam trovi apudan manĝlokon. Kaj troviĝas ĝisdatigoj. En Lec. 60, knabino Tuzla el Zagrebo subite informiĝas, ke en ŝia lando oni ekmilitas kaj ŝi devas tuj reiri al la familio.

Kielen la unua kajero, oni trovas diversajn informajn faktojn: ekzemple, pri la plej longaj riveroj kaj plej altaj montoj en diversaj kontinentoj. (Ekz.: Everesto aŭ Ĉomolungma, duloke nomata simple "Everest"). Oni povas lerni pri olimpikaj eventoj, japanaj trajnoj kaj ideogramoj, historio de transatlantikaj vojaĝoj, idealoj de vegetarismo, ktp. Oni renkontas terminojn kiaj "rapida trajno", "halta trajno"; "hamburgro", "pizao" (kial ne "pico?"); "faksilo"; "paf-rezista"; ktp.

Troviĝas diversaj skeĉoj, interalie tri pri aventuroj en imaga lando Volapukistano kun Agento 005. Troviĝas ankaŭ taskoj

kiaj: kalkulo de vojaĝodaŭroj; desegno de mapo de la propra urbo; kvizo kun dukolumnaj ligoj; vortludoj kun nomoj; kruc-enigmoj.

Gramatike kaj semantike oni povas trovi distingojn inter eventuale konfuzataj terminoj: skribi—verki; jam—ankoraŭ ne—ĵus—tuj, ktp.

Preseraroj estas malmultaj, kaj instruisto aŭ sufiĉe atentema lernanto povas ilin facile ekvidi: "La nomo ne nia trajno estas..."; "mabone".

Sed almenaŭ unuloke troviĝas eraro pri mezuro (p. 15): Ĉu la nun konstruata "plej granda ponto en la mondo" (en Japanio) vere estos simple "longa je pli ol tri kilometroj"? Sed jen okazo por ekzercigi atentemon kaj diskuton—plia rimedo plibonigi lingvokapablon.

En la lastaj paĝoj oni trovas gramatikan resumon, ekzamenon kun diversformataj demandoj, indekson, alfabetan liston de vortoj, kaj diversajn amuzojn. Tra la libro estas multaj simpla-stilaj, sed amuzaj kaj interesaptaj desegnaĵoj de Pavel Rak, kiel en la unua kajero.

Tre utila libro, kiun bona instruisto povas profitigi aŭ kiel ĉefan fokuson en kurso, aŭ kiel unu eron de tuto. Ne necesas limigi la uzon al la celata aĝrango. Oni povas ĝin utiligi kun iu ajn grupo en kiu troviĝas sufiĉe da homoj pretaj akcepti la humuron kaj enhavon kaj ekzercadi sin parole. Ni atendu la trian kajeron por pli bone taksii la valoron de la kolekto kiel tuto.

Reginald Jaderstrom

Su Kaiming: *Moderna Historio de Ĉinio laŭ Temoj*. Beijing: Ĉina Esperanto-Eldonejo, 1992. Esperantigita de YANG Ren. 210p. Broŝurita. ISBN 7-5052-0049-6: Ĉe ELNA: Kodo MOD002, Prezo \$5.95 (nemembroj) / \$5.65 (membroj)

"Por koni personon," proponas Su Kaiming en sia unua paĝo, "oni devas scii ne nur liajn nunajn staton kaj konduton, sed ankaŭ liajn familion kaj socian fonon kaj stadiojn de kreskado. Tio estas sama koncerne nacion." Per ĉi tiu libreto, do, li celas konigi nin pri sia lando, tiel ke ni pli bone komprenu ĝian nunan staton. Efektive, li prezentas nur politikan historion, tamen utilan. Ĉi tiu estas la ĝis nun plej ampleksa historio de moderna Ĉinio havebla en Esperanto. Ĝi multilate estas perfekta por tiu rolo: interesa kaj informa, nek tro longa nek tro supraĵa. Mi ne dubas, ke ĉiu ajn leginto

pli profunde komprenus hodiaŭan Ĉinion; jen precize la celo de la verkisto!

La historio komenciĝas per la unua milito pri opio (komenco de okcidenta imperiismo kontraŭ Ĉinio, la momento ekde kiu la komunistaj historiistoj kutimas kalkuli la historion de "moderna" Ĉinio) kaj progresas tra 86 ĉapitroj vicigitaj laŭ historia ordo. Ĉiu ĉapitro indikas klare la temon en la titolo ("Rolo de Rusio en la dua opia milito", "Kial Ĉinio ne fariĝis forta potenco kiel Japanio", "La longa marŝo komenciĝas" ktp.), do kvankam bedaŭrinde mankas indekso, oni facile trovas plej multajn aferojn. Multaj interesaj fotoj bone kontribuas al la libro kaj pli grandan intereson kaj pli grandan edukan valoron. (Komprenoble, se oni verkas rekte en Esperanto, la historio inkluzivus ankaŭ informon pri nia movado en Ĉinio dum la samaj epokoj.)

La historio de la Popola Respubliko mem komenciĝas nur sur la paĝo 170, do okupas nur 20 procenton de la libro. Plejparte oni legas pri la antaŭa strebo de la laborista popolamaso venki kontraŭ etburĝa pensado, imperiismo, kaj feŭdismo (!) por fondi ŝtaton komunistan, ĉiam gvidata per la pensoj de Mao Zedong. S-ro Su prezentas al ni do tre ortodoksan komunistan analizon, per konceptoj kaj vortoj ankoraŭ ne eksmodaj en Ĉinio.

La traduko de YANG Ren estas en absolute norma Esperanto. Rilate al la Kultura Revolucio, li skribas ĉi tie pri "grand-ideografiaĵa afiŝo", ekzemple, ne (kiel dum tiu epoko mem) pri "dazibaŭo".* Tamen kelkaj nomoj estas literumitaj laŭ diversaj normoj malsamaj. Kvankam plej multaj ĉinaj nomoj aperas en la jam internacie norma kaj vaste konata sistemo "Hanyu Pinyin", tamen oni legas pri "Ĉjang Kajŝek" kaj "Sun Jatsen" anstataŭ Jiang Jieshi kaj Sun Zhongshan, kaj pri la "Kuomintang" anstataŭ la Guomindang. Legante ĉi tiujn esperantigitajn anglajn nomojn (bazitajn sur sudaj ĉinaj dialektoj kaj antaŭaj normoj), oni povas facile imagi la anglan tradukon de ĉi tiu libro esti konstanta helpilo de la esperantigisto. (Krom tiuj, troviĝas malnovaj Esperantaj loknomoj: Ŝanhajo, Nankino, ktp.)

En mia ekzemplero, la inko ŝmiriĝema elpaperiĝas sur la fingrojn. Tio estas neofta en ĉinaj libroj. Esperanteble ne ĉiuj ekzempleroj estas tiaj.

Por tiuj kiuj deziras per Esperanto pliprofundigi sian komprenon pri moderna ĉina politika historio, ĉi tiu libro estas impona helpilo.

D. K Jordan

*Laŭ mia kompreno, la ĉina *dazibao* signifas ĝuste "grand-ideografiaĵ-afiŝ". Ĉu oni volas ĝustigi tion? (red.)

VOLAS KORESPONDI

Amikeco trans limoj

Noto: Nomojn kaj adresojn ni prezentas dikliteraj; familiaj kaj urbaj nomoj estas MAJUSKLAJ. Komojn ni uzas por montri ŝanĝon inter linioj en adreso.

ALBANIO

(* El listo sendita de la kompanio "Albatreg")

(** El listo de junaj anoj de la loka grupo en Korçë)

- *Nevila SERJANI, L. 20, Rr. Bajram Curri, Pall. 15 Shk. 4 Ap. 36, TIRANA. 13-jara lernantino, kun samaĝuloj.
- *Anila CITOZI, L. 20, Rr. Bajram Curri, Pall. 15 Shk. 4 Ap. 33, TIRANA. 18-jara studento.
- *Artan KONDI, Rr. Kostaq Cipo, Pall. 2 Shk. 9 Ap. 83, TIRANA. 21-jara studento ĉe minejarta fakultato, preferas studentojn, ŝatas metalrok muzikon, aparte "Queen" kaj "Deep Purple".
- *Vjollca SHANAJ, L. 10, Rr. Punetoret e Rilindjes Nr. 8, TIRANA. 25-jara ekonomikisto, ŝatas belartojn, muzikon, rok muzikon.
- *Loreta METAJ, L. 10, Rr. punetoret Rilindjes, Pall. Partizani Shk. 3 Ap. 17, TIRANA. 28-jara konfekciisto, ŝatas flugpilkon, popolan muzikon.
- *Orest HYKA, Rr. Islam Alle, L. 58 Nr. 33, TIRANA. 29-jara aŭtisto, pri aŭtomobilismo.
- *Llazar DIMO, Rr. Qemal Stafa, Pall. 8 Shk. 1 Ap. 10, TIRANA. 53-jara emerita geologo, magistro.
- *Afat SEJANI, L. 20, Rr. Bajram Curri, Pall. 15 Shk. 4 Ap. 36, TIRANA. 53-jara emerita geologo, magistro.
- Besnik DURO, Rruga: VLLoren Huta, Jelloti 4 SHkolla 2, Apartamenti 11, TIRANE. Knabo mezlernejano, nova esperantisto, ŝatas sporton kaj rok muzikon, estas islamano, kun samaĝuloj.
- *Spartak LIKAJ, Rr. Marsel Kashen, L. 13 Pall. 3 Shk. 2 Ap. 18, TIRANA. Studento pri ekonomiko, por interŝanĝi opiniojn pri ekonomiko kaj literatura arto kaj pri metalrok muziko.
- *Zamir GJURGJI, Rr. Muhamet Gjollasha, Pall. 64/2 Ap. 3 L. 9, TIRANA. Ŝatas literatur-arton.
- **Rozeta BEHARI, Lagjia 3, Rruga Arni Rustemi No. 29, KORCE.
- **Ilija CECE, Lagjia 11, Rruga Gjon e Ndreci Pendavinji No. 22, KORCE.
- **Olsi CENKO, Lagjia 7, Rruga Duko

Luarasi No. 9, KORCE.

- **Erget CENOLLI, Rruga Kico Drenova, Pallati 9 Shkalla B/15, KORCE.
- **Alida HYSO, Lagjia 16, Rruga "Viktor Eftimiu, Pallati 28 Shkalla B Apart. 4, KORCE.
- **Dritan KONO, Lagjia No. 10, Rruga "Niko Kovaci" Pallati 2, KORCE.
- **Paskal KRISTO, Lagjia Nr. 13, Rr. S. Lino 1'3, KORCE.
- **Vangjush MALAVECI, Lagjia 9, Pallati i PTT(2) Hyrja E/6, KORCE.
- **Jetona MYTERELI, Lagjia 17, Rruga Ajet Gjindole, Pallati 5 Shkalla A/9, KORCE.
- **Loreta XHIHALI, Lagja Radaneci Rruga "Bahri Zylali" No. 9, KORCE.

NIGERIO

Tina ECHEFU, P.O. Box 1269, OWERRI, Imo State. 18-jara studentino.

PAKISTANO

M. Faheem SOOMRO, H. No. 334 Gul Road, o/S Pak Gate, MULTAN. 23-jara fraŭlo, ŝatas turismon, aventuron, legadon de libroj, kun fraŭlinoj por plibonigi sian Esperanton.

POLLANDO

Piotr MICHALKIEWICZ, Blok 30/114, 05-131 ZEGRZE 3. 25-jara instruisto pri komputiloj, ŝatas legi librojn, aŭskulti radion, vojaĝon, kolektas mapojn kaj kompaktdiskojn, kun gejunuloj.

Florain VALČAK, str. Piotrkowska 84, PL 97-425 ZELOVO. 43-jara viro, fraŭlo, interesigas pri politiko, kulturo, bicikla turismo, nekutima medicino, naturismo.

RUSIO

V. RIBAKOV, Vostrebovanija, 613100 SLOBODSKOJ (Kirov). 43-jara arbarkultura inĝeniero, kolektas poŝtkartojn kaj esperantaĵojn.

USONO

Ron HINKLEY, #20882 Utah State Prison, P.O. Box 250, DRAPER UT 84020. 43-jara viro, anarkiisto, nudisto, pacifisto, kun junulinoj de aliaj landoj, ŝatas rok-muzikon, fotadon, kaj lingvojn.

NEKROLOGOJ

MANSON

We regret to inform our members of the death of long-time Esperantist Elizabeth Manson of New York on May 12, 1993, after a long illness. Betty, the wife of ELNA Komisiito for United Nations Affairs Dr. Julius Manson, for many years played an unsung but very important role in the delegation that represented both ELNA and UEA as non-governmental organizations at the United Nations family and the United Nations Association. She was instrumental in the teaching of Esperanto at the Stuyvesant Adult Center. We extend our heartfelt sympathy to her husband Julius. Contributions in Betty Manson's memory may be made to the Universal Esperanto Association of New York, Inc., 777 UN Plaza, NY, NY 10017, or to Beth Israel Medical Center, NY, NY 10003.

Novjorka Prismo, majo 1993

THE SINCEREST FORM OF FLATTERY

The editor recently found, on the bulletin board of his workplace, an ad for the Klingon Language Institute. For those who have been rusticated in a Tibetan Lamastery for the past quarter of a century, Klingon (tlinghan) is an artificial language created for a race of interstellar warriors featured in the various television *Star Trek* series and the *Star Trek* movies.

Among the other offerings of the Klingon Language Institute is an *eleven-lesson free postal course* of the Klingon language. Does this sound vaguely familiar to ELNA members?

Coincidence? Perhaps. Great minds think alike? That may be so. An idea whose time has come? Not impossible. However, it's worth mentioning that the address given for the eleven-lesson Klingon course is that of a long-time, though not current, ELNA member...

Esperanto Classes
San Francisco State University
28 June-16 July
 3-week multilevel courses
 "The best in the world"
 Prof. David K. Jordan
 Mark Fettes from Canada
 Boris Kolker from Russia

Esperanto Workshop
University of Hartford, Conn.
12-17 July 1993
 1-week multilevel courses
 Dr. Humphrey Tonkin, Director
 Study intensively and stay on for the...

ELNA Convention
July 17-20
Univ. of Hartford, Connecticut

Post-convention excursion in the area

or go on to the...

Pre-U.K. Tour to Barcelona, Spain
July 21-24, 1993

Depart U.S. July 21, arrive July 22. Barcelona is an exhilarating city, steeped in history. It is not only the political capital of the north, where one can best evaluate the problem of regional separatism in Spain, but also it is the intellectual capital of the country, with a fascinating collection of museums. And the Ramblas is one of the most delightful walking streets in the world! We will spend two nights here and then transfer directly from our hotel in Barcelona to our hotel in Valencia for the 78th U.K.

Universala Kongreso de Esperanto
July 24-31—Valencia, Spain

The mediterranean region south of Barcelona is famous for its magnificent scenery, beautiful long beaches and endless orange groves. There won't be a whole lot of time to spend at the beaches because the convention program will be so rich and varied; but you haven't tasted a good orange until you've eaten one in Valencia. Being raised in an orange grove in Southern California in no way prepared me for that marvelous experience! The Interkona Vespero will include a banquet for all—centered around the largest Paella pan in the world. You'll have to see it to believe it!

Our Hotel—the Valencia Melia

The only hotel really close to the kongresejo, the Music Hall. Four-star, air-conditioned rooms with a very nice buffet breakfast, and only a block and a half from the kongresejo. It will be easy to walk back to rest during the planned siesta time during the heat of the day, between 1

and 4 PM.

Post-U.K. Tour of Spain and Portugal
August 1-10 1993

Departing our hotel, we travel from Valencia for lunch at Cuenca, famous for its "hanging houses" and medieval atmosphere; and then on to Toledo, the "soul" of Spain for a night and a full day tour. After two nights and an artistic tour of Madrid, we go on to Segovia, Avila and Salamanca. The following day we proceed through Leon and on to Santiago de Compostela for two nights. We then cross down to Porto in Porgual for a night, and on to Lisbon and its surroundings for two nights. A glorious delightful tour with the option of staying longer in Lisbon. We'll be visiting with Esperantists along the way, of course.

49a Internacia Junulara Kongreso
August 7-14, 1993—Vraca, Bulgaria

Romania and Bulgaria are little known to Americans, but better known to Europeans. The Vraca Internacia Junulara Kongreso will be a delight to those able to attend. Ionel Onet, Vice-Director of ELNA's Central Office and a native of that area, has offered to escort young people to the Congress. Call for information.

"Lusi" Harmon
 Esperanto Vojag-Servo
 6104 La Salle Avenue
 Oakland CA 94611
 (510) 339-2001

USE YOUR ESPERANTO TRAVEL
SERVICE FOR ALL YOUR
ESPERANTO TRAVELS!

President: Angela Harlow (1993), P.O. Box 551, Pinole, CA 94564, tel. (510) 222-0187
 Vice President: Dr. Grant Goodall (1993)
 Secretary: Ellen Eddy (1995)
 Treasurer: John B. Massey (1994)
 Other Board Members: Dr. E. James Lieberman (1993), Sherry Wells (1993), David Wolff (1993), William R. Harmon (1994), William H. Schulze (1994), Mark C. Stephens (1994), Thomas Eccardt (1995), D. Gary Grady (1995), Rochelle Grossman (1995)

Commissioners and Chairs: Don Coleman (Local Clubs, Nominating), John Dale (Legislative Affairs), Jim Deer (Tape Service), David Gaines (Youth), Lucy Harmon (Travel Affairs, Instruction), Dorothy Holland-Kaupp (Correspondence Courses), R. Kent Jones (Science & Technology), Dr. Julius Manson (United Nations), John B. Massey (Wills and Gifting), John B. Massey, William H. Schulze and Sidney V. Steinberg (Kapitala Fondusa Komitato), John Mathews (Service Clubs), Catherine Schulze (Postal Course), Sherry Wells (Publicity), David Wolff (Publishing)

Director, Central Office: Mike Donohoo
 Vice-Director, Central Office: Ionel Onet

ELNA Archivist: Ionel Onet

Any member wishing to assist in the work of any of the above named commissions or committees should communicate with the member(s) shown.

ELNA Dues for 1993

Regular	\$30
Family	\$45
Youth (under 27)	\$15
Limited income	\$15
Sustaining	\$60
Life	\$600

ELNA is a non-profit organization functioning under IRS paragraph 501(c)3. Donations are tax-deductible.

A separate supporting category, "Friend of Esperanto," has been established. A Friend of Esperanto pays \$10 per year.

Libraries and other institutions can subscribe to *Esperanto U.S.A.* at the special rate of \$15 per year.

UEA dues 1993

Member-Guidebook only (MG)	\$ 9.00
Member-Yearbook only (MJ)	\$22.00
Member-Subscriber (MA)	\$54.00
Societo Zamenhof (additional)	\$108.00
Subscription only to Esperanto	\$32.00
Subscription only to Kontakto	\$18.00
Life Membership in UEA	*\$1125.00

Send payments for UEA memberships or subscriptions to ELNA, Box 1129, El Cerrito, CA 94530. Make all checks payable to ELNA.

MOVING? DON'T LEAVE ESPERANTO BEHIND! If you have moved recently or are planning to move in the near future, don't forget to send a change-of-address card to the ELNA Central Office, Box 1129, El Cerrito CA 94530. This will assure your continued receipt of the Newsletter and other information. If you don't have a stamp handy, give the CO a call at (510) 653-0998. Thanks!

DEADLINE FOR MATERIAL FOR ISSUE 1993(4) of Esperanto U.S.A. is Aug. 25, 1993

Esperanto U.S.A.
Volume 29, No. 2
ISSN 1056-0297
Esperanto League for North America, Inc.
P.O. Box 1129, El Cerrito, CA 94530
Telephone: (510) 653-0998
For info: (800) 828-5944
Fax: (510) 653-1468
Editor: Don Harlow
Telephone: (510) 222-0187
Internet: donh@netcom.com